

ZALECENIE RADY**z dnia 22 maja 2019 r.****w sprawie kompleksowego podejścia do nauczania i uczenia się języków**

(2019/C 189/03)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 165 i 166,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W komunikacie „Wzmocnienie tożsamości europejskiej dzięki edukacji i kulturze”⁽¹⁾ Komisja Europejska określa wizję europejskiego obszaru edukacji, w którym granice nie są przeszkodą dla wysokiej jakości i włączających kształcenia i szkolenia oraz badań; spędzanie czasu w innym państwie członkowskim w celu studiów, uczenia się lub pracy stało się normą; mówienie w dwóch językach oprócz języka ojczystego jest dużo bardziej rozpowszechnione; obywatele mają silne poczucie tożsamości europejskiej, a także świadomość wspólnego europejskiego dziedzictwa kulturowego i językowego oraz jego różnorodności.
- (2) Na nieformalnej sesji roboczej podczas Szczytu Społecznego na rzecz Sprawiedliwego Zatrudnienia i Wzrostu Gospodarczego w Göteborgu szefowie państw lub rządów omówili rolę edukacji i kultury dla przyszłości Europy. W konkluzjach Rady Europejskiej z 14 grudnia 2017 r.⁽²⁾ wzywa się państwa członkowskie, Radę i Komisję, by zgodnie z ich odpowiednimi kompetencjami podejmowały dalsze działania w tym obszarze.
- (3) W swoich konkluzjach przyjętych w Barcelonie w dniach 15 i 16 marca 2002 r. Rada Europejska wezwała do dalszych działań w dziedzinie edukacji w celu „podniesienia poziomu umiejętności podstawowych, w szczególności poprzez nauczanie od bardzo wczesnego wieku co najmniej dwóch języków obcych”.
- (4) Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji oraz kompetencje w zakresie wielojęzyczności należą do ośmiu kompetencji kluczowych określonych w zaleceniu Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie⁽³⁾.
- (5) Kompetencje w zakresie wielojęzyczności⁽⁴⁾ są jednym z kluczowych elementów wizji europejskiego obszaru edukacji. Ze względu na rosnącą mobilność w celu kształcenia, szkolenia i pracy w Unii, zwiększającą się migrację z państw trzecich do Unii oraz całokształt współpracy globalnej należy z perspektywy systemów kształcenia i szkolenia ponownie rozważyć wyzwania związane z nauczaniem i uczeniem się języków oraz możliwości, jakie stwarza różnorodność językowa Europy.
- (6) Zwiększenie zakresu i poprawa uczenia się i nauczania języków mogłyby wzmocnić europejski wymiar kształcenia i szkolenia. Mogłyby to sprzyjać rozwojowi tożsamości europejskiej w całej jej różnorodności, uzupełniając tożsamości i tradycje lokalne, regionalne i krajowe, oraz lepszemu zrozumieniu Unii i jej państw członkowskich. Kompetencje w zakresie wielojęzyczności zapewniają lepsze zrozumienie innych kultur, a więc przyczyniają się do rozwoju kompetencji obywatelskich i demokratycznych.
- (7) Niemal połowa Europejczyków⁽⁵⁾ deklaruje, że nie jest w stanie prowadzić rozmowy w języku innym niż ich język pierwszy⁽⁶⁾. Niedostateczne kompetencje w zakresie wielojęzyczności stanowią źródło trudności, uniemożliwiając merytoryczne kontakty między organami publicznymi a obywatelami szczególnie w regionach przygranicznych⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ COM(2017)673 final.⁽²⁾ EUCO 19/1/17 REV 1.⁽³⁾ Dz.U. C 189 z 4.6.2018, s. 1.⁽⁴⁾ Rada Europy stosuje termin różnojęzyczność (*plurilingualism*) w odniesieniu do indywidualnego repertuaru kompetencji językowych danej osoby, natomiast w oficjalnych dokumentach Unii Europejskiej używany jest termin wielojęzyczność (*multilingualism*), który opisuje zarówno indywidualne kompetencje danej osoby, jak i sytuacje społeczne. Wynika to częściowo z trudności z rozróżnieniem określenia różnojęzyczny (*plurilingual*) i wielojęzyczny (*multilingual*) w językach innych niż angielski i francuski.⁽⁵⁾ Europejczycy i języki – streszczenie sprawozdania ze specjalnego badania Eurobarometr, 2012 r.⁽⁶⁾ Język pierwszy: odmiana językowa lub odmiany językowe nabyte i wykorzystywane we wczesnym dzieciństwie (w przybliżeniu przed ukończeniem drugiego lub trzeciego roku życia), w których nabyto pierwsze umiejętności w zakresie mowy. Termin ten jest preferowany względem terminu język ojczysty, który jest często nieadekwatny, ponieważ język pierwszy to niekoniecznie język ojczysty.⁽⁷⁾ Komunikat Komisji pt. „Zwiększanie wzrostu gospodarczego i spójności w regionach przygranicznych UE”, COM(2017) 534.

- (8) Jedynie cztery na dziesięć osób uczących się na poziomie kształcenia średniego osiąga poziom „samodzielnego użytkownika” w przypadku pierwszego języka obcego, czyli umiejętność prowadzenia prostej rozmowy. Jedynie jedna czwarta osiąga ten poziom w drugim języku obcym⁽⁸⁾. Analiza porównawcza języków objętych kształceniem i szkoleniem wykazała, że większość państw członkowskich napotyka problemy związane z zapewnieniem odpowiednich efektów uczenia się w tym zakresie. Chociaż problemy istnieją we wszystkich sektorach edukacji, są one szczególnie poważne w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, w przypadku którego kładzie się mniejszy nacisk na uczenie się języków.
- (9) Problem ograniczonych kompetencji w zakresie wielojęzyczności pozostaje jedną z głównych przeszkód w wykorzystaniu możliwości oferowanych przez europejskie programy na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży. Z kolei większe kompetencje w tym zakresie umożliwią poszczególnym osobom wykorzystanie w większym stopniu możliwości, które oferuje rynek wewnętrzny, takich jak swobodny przepływ pracowników, a także podejmowanie bardziej świadomych decyzji co do możliwości w pozostałych państwach UE.
- (10) Kompetencje w zakresie wielojęzyczności – jeśli stanowią część szerszego zestawu niezbędnych umiejętności – zapewniają przewagę konkurencyjną zarówno przedsiębiorstwom, jak i osobom poszukującym pracy. Istnieje pozytywna korelacja między umiejętnościami w zakresie języków obcych i prawdopodobieństwem zatrudnienia. Wyniki najnowszego badania ustawicznego szkolenia zawodowego (CVTS 2016 r.) pokazują jednak, że zaledwie 7,9 % przedsiębiorstw (które prowadzą szkolenia dla swoich pracowników) kieruje pracowników na kursy językowe (od 22,1 % na Słowacji do 0,5 % w Irlandii).
- (11) Do utrzymania obecnego poziomu życia, wspierania wysokiego poziomu zatrudnienia oraz wzmacniania spójności społecznej w kontekście przyszłego społeczeństwa i świata pracy, potrzebny jest ludziom odpowiedni zestaw umiejętności i kompetencji. Nabywanie lepszych kompetencji w zakresie wielojęzyczności mogłoby sprzyjać rosnącej mobilności i współpracy w Unii. Jest to również kluczowe w świetle zapewnienia pełnej integracji dzieci, uczniów i dorosłych będących imigrantami.
- (12) Konieczne jest zbadanie nowych sposobów uczenia się w społeczeństwie, które staje się coraz bardziej mobilne i cyfrowe. W szczególności zmiany cyfrowe pozwalają na naukę coraz większej liczby języków oraz ich praktyczne wykorzystywanie poza szkołą i zakresem programu nauczania. Obecne procedury oceny nie odzwierciedlają w pełni tych zmian.
- (13) Pierwsza zasada Europejskiego filaru praw socjalnych stanowi, że każda osoba ma prawo do dobrego jakościowo, włączającego kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie w celu utrzymania i nabywania umiejętności, które pozwolą jej w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy. Kompetencje w zakresie wielojęzyczności są jednymi z kompetencji kluczowych, które mogą zwiększyć zdolność do zatrudnienia, sprzyjać samorealizacji, aktywności obywatelskiej i włączeniu społecznemu; kompetencje te definiuje się jako zdolność do prawidłowego i skutecznego korzystania z różnych języków w celu porozumiewania się.
- (14) Ponad połowa państw członkowskich oficjalnie uznaje do celów prawnych lub administracyjnych używane na ich terytorium języki regionalne i języki mniejszości, w tym narodowe języki migowe. Stosowanie niektórych z tych języków wykracza poza granice państwowe. Językowy obraz Europy uzupełniają języki wniesione przez populacje imigrantów i uchodźców.
- (15) Szkoły stają się coraz bardziej świadome konieczności zapewnienia, aby wszystkie dzieci bez względu na to, z jakich środowisk pochodzą i jaki jest ich język pierwszy, osiągały bardzo dobry poziom znajomości języka nauczania – w stosownych przypadkach przy pomocy specjalnych środków wsparcia. Sprzyja to sprawiedliwemu traktowaniu i równości szans oraz ogranicza ryzyko wczesnego kończenia nauki.
- (16) Świadomość dotycząca języków w szkołach może obejmować świadomość i zrozumienie kompetencji w zakresie rozumienia i tworzenia informacji oraz kompetencji w zakresie wielojęzyczności wszystkich uczniów, w tym kompetencji dotyczących języków, których nie naucza się w danej szkole. Szkoły mogą wprowadzać rozróżnienie między poszczególnymi poziomami wymaganych kompetencji w zakresie wielojęzyczności w zależności od kontekstu i celu oraz odpowiednio do sytuacji każdego uczącego się, jego potrzeb, możliwości i zainteresowań.
- (17) Deficyt nauczycieli niektórych przedmiotów, w tym nauczycieli nowożytnych języków obcych, wskazuje się jako jedno z wyzwań stojących przed ponad połową systemów edukacji w Unii Europejskiej. Niektóre państwa członkowskie przeprowadziły reformy lub stworzyły zachęty mające na celu rozwiązanie problemu niedoborów nauczycieli języków. Te reformy i zachęty mogą obejmować stypendia służące przyciągnięciu do nauczania absolwentów studiów językowych, którzy mają inne doświadczenie zawodowe, albo zreformowane programy kształcenia nauczycieli.

⁽⁸⁾ Komisja Europejska (2012) – „First European Survey on language competences, executive summary” [„Pierwsze europejskie badanie kompetencji językowych, streszczenie”].

- (18) W ramach inicjatyw, które mają na celu poprawę kompetencji kluczowych w edukacji szkolnej, m.in. poprzez ściślejsze łączenie ze sobą doświadczeń życia codziennego z edukacją akademicką, wykorzystanie technologii cyfrowych i wspieranie innowacyjności w szkołach, zwiększono nacisk na efekty uczenia się. Inicjatywy te były pomocne również w zdobywaniu kompetencji w zakresie wielojęzyczności.
- (19) Zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe, tj. nauczanie przedmiotów poprzez język obcy, oraz narzędzia cyfrowe i internetowe do nauki języka okazały się skuteczne w nauczaniu różnych kategorii osób uczących się. Nauczyciele języków w całej Europie mogliby czerpać korzyści z ciągłego doskonalenia zawodowego, zarówno poprzez aktualizowanie swoich kompetencji cyfrowych, jak i uczenie się, w jaki sposób mogą najlepiej wesprzeć swoją praktykę nauczania dzięki wykorzystaniu różnych metodyk i nowych technologii. Mogłby im w tym pomóc spis otwartych zasobów edukacyjnych uwzględniający prace Rady Europy.
- (20) W ramach wielu inicjatyw europejskich wspierano wysiłki mające na celu zdefiniowanie i rozwijanie kompetencji w zakresie wielojęzyczności. Europejski system opisu kształcenia językowego wspiera uczenie się i nauczanie wszystkich języków, gdyż jest przejrzystym, spójnym i kompleksowym instrumentem odniesienia, który służy do oceny i porównywania poziomów kompetencji. W ramach tego systemu rozróżnia się poziom początkujący, poziom samodzielnego użytkownika i poziom użytkownika zaawansowanego, przy czym ten ostatni poziom pozwala użytkownikowi pracować lub studiować w języku poddawany ocenie. W 2018 r. uzupełniono ten instrument o nowe wskaźniki dotyczące mediacji, języka migowego i innych obszarów oraz o zestawy wskaźników dotyczących młodych uczących się, aby system był bardziej przystępny dla szerszego grona osób.
- (21) Paszport językowy Europass to wystandaryzowany formularz służący do samooceny umiejętności językowych oparty na europejskim systemie opisu kształcenia językowego. Pomaga obywatelom informować o swoich umiejętnościach językowych w okresie mobilności, do celów edukacji, zatrudnienia lub szkolenia, a jednocześnie pomaga pracodawcom uzyskiwać wiedzę na temat umiejętności językowych pracowników.
- (22) Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych⁽⁹⁾ służy uznawaniu doskonałości i innowacyjności w nauczaniu języków we wszystkich państwach uczestniczących. Stanowi zachętę dla szkół i innych instytucji, aby wykorzystywały nowe metody i strategie w realizacji priorytetów lokalnych, regionalnych, krajowych lub europejskich. Przyczynił się do zwiększenia świadomości na temat współpracy europejskiej w obszarze nauczania i uczenia się języków oraz do zwiększenia wielojęzycznej dynamiki w sektorach edukacyjnych.
- (23) Wszystkie państwa członkowskie uznają potrzebę zwiększenia wielojęzyczności i rozwijania kompetencji w zakresie wielojęzyczności w Unii. Komisja Europejska będzie pracować nad wnioskiem dotyczącym nowego zestawu europejskich poziomów odniesienia (benchmarków) dotyczących kształcenia i szkolenia wraz z określeniem sposobów gromadzenia danych; jednym z nich może być europejski poziom odniesienia (benchmark) w zakresie kompetencji językowych, który posłuży do uzyskania bardziej dokładnego obrazu kompetencji w zakresie wielojęzyczności w Unii. Rada podejmie dyskusje i decyzje dotyczące tych benchmarków w kontekście ustanawiania nowych ram strategicznych w dziedzinie kształcenia i szkolenia na okres po roku 2020.
- (24) Uznając, że kompetencje w zakresie wielojęzyczności nabywane są w ciągu całego życia i możliwości w tym zakresie powinny być dostępne na wszystkich jego etapach, niniejsze zalecenie dotyczy w szczególności kształcenia i szkolenia na poziomie podstawowym i średnim, w tym w stosownych przypadkach wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem oraz kształcenia i szkolenia zawodowego.
- (25) Niniejsze zalecenie jest w pełni zgodne z zasadami pomocniczości i proporcjonalności,

ZALECA, ABY PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE:

Zgodnie z prawem krajowym i europejskim, dostępnymi zasobami i uwarunkowaniami krajowym oraz w ścisłej współpracy z wszystkimi właściwymi interesariuszami:

- 1) Poszukiwały sposobów, by pomóc wszystkim młodym ludziom w nabyciu – przed zakończeniem kształcenia i szkolenia na poziomie średnim II stopnia, tam gdzie to możliwe – kompetencji w co najmniej jednym europejskim języku, innym od języka nauczania, w stopniu pozwalającym im na skuteczne posługiwanie się językiem do celów społecznych, edukacyjnych i zawodowych, i by zachęcać do nabywania kompetencji w zakresie znajomości dodatkowego (trzeciego) języka na poziomie umożliwiającym w miarę płynne porozumiewanie się⁽¹⁰⁾.
- 2) Stosowały odpowiednio kompleksowe podejścia do usprawniania nauczania i uczenia się języków na poziomie krajowym, regionalnym, lokalnym i na poziomie szkół, wykorzystując w stosownych przypadkach przykłady działań z zakresu polityki przedstawione w załączniku.

⁽⁹⁾ Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych jest przyznawany na szczeblu krajowym i wspierany w ramach programu Erasmus+.

⁽¹⁰⁾ Nabycie kompetencji w zakresie języków klasycznych, takich jak starożytna greka i łacina, może stanowić część repertuaru językowego osoby uczącej się.

- 3) Zapewniły, aby uwzględniono wszystkie sektory kształcenia podstawowego i średniego, począwszy od jak najwcześniejszego etapu, w tym kształcenie i szkolenie zawodowe.
- 4) Wspierały, w ramach takich kompleksowych podejść, zwiększanie świadomości językowej w szkołach i instytucjach kształcenia i szkolenia zawodowego poprzez:
  - a) aktywne wspieranie i uznawanie mobilności osób uczących się i nauczycieli, w tym poprzez wykorzystywanie możliwości oferowanych w ramach odpowiednich unijnych programów finansowania;
  - b) wzmacnianie kompetencji w językach nauczania jako podstawy do dalszego kształcenia i zdobywania osiągnięć edukacyjnych w szkołach przez wszystkie osoby uczące się, w szczególności osoby pochodzące ze środowisk migrantów, uchodźców i środowisk defaworyzowanych;
  - c) pomaganie osobom uczącym się w rozwijaniu ich kompetencji w zakresie języków nauczania poprzez wspieranie nauczycieli w zakresie posługiwania się konkretnym językiem w ich obszarach przedmiotowych, w tym poprzez zwiększanie ich świadomości co do różnych rejestrów języka i specjalistycznego słownictwa;
  - d) promowanie ciągłości nauki języków na kolejnych etapach nauki w szkole;
  - e) docenianie różnorodności językowej osób uczących się i wykorzystywanie jej jako zasobu edukacyjnego, w tym włączanie rodziców, innych opiekunów i szerszej społeczności lokalnej w nauczanie języków;
  - f) rozważenie możliwości oceniania i walidacji kompetencji językowych, które nie stanowią części programu nauczania, ale zostały nabyte w drodze uczenia się nieformalnego (na przykład w przypadku osób uczących się pochodzących ze środowisk migrantów, uchodźców lub środowisk dwujęzycznych) lub w związku z uczęszczaniem do szkoły należącej do formalnego systemu oświatowego innego państwa, w którym osoba ucząca się mieszkała poprzednio, na przykład poprzez rozszerzenie repertuaru języków, które mogą być uwzględnione w kwalifikacjach, jakie osoby uczące się uzyskują przy ukończeniu nauki szkolnej;
  - g) wykorzystywanie na szerszą skalę europejskiego systemu opisu kształcenia językowego, zwłaszcza jako bodźca do zmian w programach nauczania języków oraz przeprowadzaniu testów i ocenianiu kompetencji językowych;
  - h) zapewnianie wsparcia szkołom w definiowaniu ich własnego podejścia do nauki języków, przy jednoczesnym poszanowaniu prawa krajowego, oraz pomaganie szkołom w czynnym docenianiu i wykorzystywaniu różnorodności językowej, jaką dysponują;
  - i) oferowanie możliwości szkołom i ośrodkom szkoleniowym w zakresie wzmacniania ich perspektywy europejskiej na przykład poprzez nieprzerwane wdrażanie europejskiego znaku innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych, rozwijanie szkolnych znaków jakości mających europejską perspektywę oraz organizowanie wydarzeń krajowych dotyczących różnorodności językowej.
- 5) Wspierały nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia, inspektorów i liderów edukacyjnych w zwiększaniu świadomości językowej poprzez:
  - a) inwestowanie, w stosownych przypadkach, w kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli języków w celu zwiększenia ich kompetencji oraz w celu przyciągnięcia pracowników do tego zawodu i zatrzymywania ich w tej roli, z myślą o utrzymaniu szerokiej oferty językowej w kształceniu na poziomie podstawowym i średnim oraz w szkoleniu;
  - b) wzmacnianie dobrowolnej współpracy między instytucjami odpowiedzialnymi za kształcenie i doskonalenie nauczycieli języków;
  - c) włączanie przygotowania do różnorodności językowej w klasach w kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli i liderów edukacyjnych;
  - d) promowanie odbywania okresów nauki za granicą przez studentów kierunków nauczycielskich, przy jednoczesnym zachęcaniu do mobilności wszystkich nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, inspektorów i liderów edukacyjnych;
  - e) promowanie włączania mobilności edukacyjnej w kształcenie nauczycieli języków i jej uznawania, tak by nauczyciele języka, którzy właśnie ukończyli studia, zdobywali doświadczenia w zakresie uczenia się lub nauczania za granicą – najlepiej przez okres jednego semestru – szczególnie za pośrednictwem programu Erasmus+;
  - f) promowanie wykorzystywania eTwinning⁽¹⁾ i innych form wirtualnej współpracy, a także budowanie sieci poprzez kontakty bezpośrednie, by wzbogacić doświadczenia edukacyjne w szkołach i rozwijać kompetencje w zakresie wielojęzyczności nauczycieli i uczniów;
  - g) promowanie współpracy w zakresie nauczania między nauczycielami języków i nauczycielami innych przedmiotów.

⁽¹⁾ eTwinning to społeczność nauczycieli uczących na etapach od przedszkola do szkoły średniej II stopnia, działająca na zabezpieczonej platformie internetowej;

- 6) Zachęcały do prowadzenia badań naukowych w zakresie innowacyjnych, włączających i wielojęzycznych metod pedagogicznych oraz do stosowania tych metod, takich jak wykorzystywanie narzędzi cyfrowych, wzajemnego zrozumienia języków i sposobów nauczania przedmiotów poprzez język obcy (zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe) oraz dokonywały innowacji w kształceniu nauczycieli.
- 7) Zapewniały, by kompetencje językowe zdobywane na różnych etapach kształcenia i szkolenia były monitorowane, uzupełniając dostępne informacje na temat zapewnianej nauki języka.
- 8) Składały, za pomocą istniejących ram i narzędzi, sprawozdania z doświadczeń i postępów w promowaniu nauki języków.

NINIEJSZYM Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE ZAMIERZENIE KOMISJI, BY:

- 9) Wspierać działania następcze w związku z niniejszym zaleceniem poprzez ułatwianie wzajemnego uczenia się państwa członkowskich oraz opracowywanie we współpracy z państwami członkowskimi zasobów i narzędzi wielojęzycznych takich jak:
  - a) wytyczne na temat sposobu powiązania nauczania języka i oceniania kompetencji językowych z europejskim systemem opisu kompetencji językowych ⁽¹²⁾;
  - b) oparte na dowodach wytyczne dotyczące nowych form uczenia się i podejść wspomagających, w tym również w odniesieniu do języków, które nie stanowią części programu nauczania;
  - c) cyfrowe narzędzia do nauki języków i doskonalenia zawodowego kadry dydaktycznej w dziedzinie nauki języka, takie jak masowe, otwarte kursy internetowe, narzędzia do samooceny ⁽¹³⁾, sieci, w tym eTwinning, oraz Teacher Academy w ramach platformy School Education Gateway;
  - d) metody i narzędzia wspierające monitorowanie kompetencji w zakresie wielojęzyczności w Unii.
- 10) Zwiększać w ramach programu Erasmus+ mobilność uczniów i osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz mobilność nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, inspektorów i liderów edukacyjnych oraz ogólnie wspierać wykorzystanie w stosowanych przypadkach finansowania unijnego, takiego jak Erasmus+, „Horyzont 2020”, Fundusz Azyłu, Migracji i Integracji czy europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, w celu wdrażania niniejszego zalecenia oraz jego załącznika, bez uszczerbku dla negocjacji w sprawie następných wieloletnich ram finansowych.
- 11) Wzmacniać współpracę z Radą Europy oraz Europejskim Centrum Języków Nowożytnych w dziedzinie nauki języków w celu rozwijania innowacyjnych metod nauczania i uczenia się języków i zwiększania świadomości dotyczącej kluczowej roli, jaką nauka języków odgrywa we współczesnych społeczeństwach.
- 12) Przedstawiać sprawozdania z działań następczych podejmowanych w związku z wdrażaniem niniejszego zalecenia, przede wszystkim za pośrednictwem istniejących ram i narzędzi.

Sporządzono w Brukseli dnia 22 maja 2019 r.

W imieniu Rady

C.B. MATEI

Przewodniczący

⁽¹²⁾ Na podstawie doświadczeń i wiedzy specjalistycznej zdobytych przez Radę Europy przy opracowywaniu i aktualizacji europejskiego systemu opisu kształcenia językowego oraz przez Europejskie Centrum Języków Nowożytnych i Komisję Europejską podczas wykorzystania tego dorobku w kształceniu nauczycieli za pośrednictwem współfinansowanych projektów.

⁽¹³⁾ Obecnie Europass oferuje narzędzie do samooceny kompetencji językowych, a jego funkcjonowanie i skuteczność zostaną poddane przeglądowi w ramach wdrażania decyzji w sprawie Europass.

ZAŁĄCZNIK

Świadomość dotycząca języków w szkołach – rozwijanie kompleksowych podejść do nauki języków

Kompleksowe podejścia dotyczące języków mogłyby być pomocne we wdrażaniu zalecenia w sprawie nauki języków. W niniejszym załączniku wymieniono szereg zasad i dobrych praktyk pedagogicznych, które służą zwiększeniu ogólnej świadomości dotyczącej języków w szkołach, i których ostatecznym celem jest poprawa efektów uczenia się języków.

Nauczanie języka ma duże znaczenie we wszystkich przedmiotach, jeśli weźmie się pod uwagę różne sposoby wykorzystywania języka w klasie i kluczową rolę języka w uczeniu się i zrozumieniu treści przedmiotu. Nabycie dobrej znajomości języka nauczania jest blisko powiązane z rozwojem wiedzy przedmiotowej i rozumienia przedmiotu.

Świadomość dotycząca języków w szkołach i instytucjach kształcenia i szkolenia zawodowego może wspierać zrozumienie, że nauka języków jest procesem dynamicznym i ciągłym – nabywanie pierwszego języka i jego różnych rejestrów i stylów postępuje stale i jest głęboko powiązane z nauką innych języków, na różnych poziomach zaawansowania, stosownie do sytuacji, potrzeb i zainteresowań każdego uczącego.

Świadomość dotycząca języków w szkołach i instytucjach kształcenia i szkolenia zawodowego może wspierać refleksje na temat aspektu językowego na wszystkich poziomach organizacji szkoły, nauczania i praktyki szkolnej: w rozwoju umiejętności rozumienia i tworzenia informacji, nauce języków obcych, w nauczaniu przedmiotowym, w uznawaniu innych języków, którymi posługują się uczniowie, w komunikacji z rodzicami oraz w szerszym pojętym środowisku szkolnym itp.

Takiemu zrozumieniu świadomości dotyczącej języków może sprzyjać ścisła współpraca między różnymi członkami społeczności szkolnej, najlepiej w ramach koncepcji szkoły jako organizacji uczącej się lub w ramach podejścia „szkoła jako całość”.

W celu wspierania świadomości dotyczącej języków w szkołach i instytucjach kształcenia i szkolenia zawodowego zidentyfikowano następujące przykłady dobrych praktyk.

1. Wielojęzyczność w szkołach i w instytucjach kształcenia i szkolenia zawodowego

- Pozytywna postawa w stosunku do różnorodności językowej może pomóc w stworzeniu środowiska przyjaznego językowi, w którym uczenie się i używanie wielu języków jest postrzegane jako bogactwo i zasób. Można zwiększyć i wspierać świadomość znaczenia nauki języków oraz korzyści edukacyjnych, poznawczych, społecznych, międzykulturowych, zawodowych i ekonomicznych wynikających z powszechniejszego stosowania języków.
- Rozwój kompetencji językowych i świadomości dotyczącej języków można w sposób przekrojowy włączyć do programów nauczania. Łączenie języków i innych przedmiotów może pozwolić na bardziej autentyczne uczenie się ukierunkowane na rzeczywiste sytuacje.
- Motywację osób uczących się do nauki języków można wzmocnić poprzez powiązanie treści nauczania z życiem i zainteresowaniami tych osób, uwzględnienie uczenia się nieformalnego i sprzyjanie synergii z zajęciami pozaprogramowymi. Powiązania pomiędzy codzienną praktyką językową a szkołami i instytucjami kształcenia i szkolenia zawodowego mogą zostać wzmocnione poprzez uznawanie dotychczasowych efektów uczenia się i nabytych umiejętności związanych z językami oraz oferowanie możliwości ujmowania na świadectwach ukończenia szkoły kompetencji w zakresie wielojęzyczności nabytych w drodze uczenia się nieformalnego (na przykład w przypadku osób uczących się pochodzących ze środowisk migrantów, uchodźców lub środowisk dwujęzycznych) lub w związku z uczęszczaniem do szkoły należącej do formalnego systemu oświatowego innego państwa.
- Cały repertuar językowy osoby uczącej się może być doceniany i wspierany w szkole, a także wykorzystywany jako zasób pedagogiczny do dalszej nauki wszystkich osób uczących się. Uczniowie mogą pomagać sobie nawzajem w uczeniu się, wyjaśniać swój język lub języki innym i porównywać te języki.
- Szkoły mogą udostępniać szerszą ofertę językową wykraczającą poza główne światowe języki komunikacji. Można wprowadzać różne języki w zależności od tego, czy w danym kraju są dwa języki urzędowe lub większa ich liczba, lub czy istnieje deklarowane zainteresowanie promowaniem nauki języka kraju sąsiadującego.

- Ustanawianie partnerstw między placówkami wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem i szkołami w regionach przygranicznych, które to partnerstwa zachęcą dzieci do uczenia się języka kraju sąsiadującego od najmłodszych lat i zmniejszą bariery językowe w regionach transgranicznych.
- Dalsze zachęcanie szkół i instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego do wykorzystywania Europejskiego Dnia Języków i europejskiego znaku innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych do propagowania nauki języków i różnorodności językowej. Promowanie szkolnych znaków jakości mających europejski wymiar, by wspierać europejską perspektywę w szkołach i instytucjach szkoleniowych.

2. Sprawne i innowacyjne nauczanie dla lepszej nauki języka

- Potencjał narzędzi cyfrowych mógłby zostać w pełni wykorzystany w celu poprawy uczenia się języków, ich nauczania i oceny. Technologia może w znacznym stopniu wspierać poszerzenie oferty językowej, stwarzać możliwości kontaktu z językiem i być bardzo przydatna do wspierania tych języków, których nie naucza się w szkołach. Rozwój myślenia krytycznego i umiejętności korzystania z mediów oraz odpowiednie i bezpieczne stosowanie technologii mogą być istotnym elementem uczenia się w tym kontekście.
- Współpraca wirtualna między szkołami za pośrednictwem eTwinning i innych form wirtualnej współpracy może umożliwić młodym ludziom lepszą naukę języka, pracę z rówieśnikami z innego kraju i przygotowanie się do mobilności w celu podjęcia studiów, szkolenia lub wolontariatu za granicą.
- Mobilność uczniów, w tym w ramach programu Erasmus+, może stać się stałym elementem procesu uczenia się. Powinno to objąć także mobilność wirtualną i szerszą rozumianą mobilność pracowników.
- Nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia i osoby uczące się mogą korzystać z połączenia oceniania diagnostycznego, formatywnego i ogólnego w celu monitorowania i oceny rozwoju umiejętności językowych. Do śledzenia postępów służą poszczególne portfolio językowe, na przykład europejskie portfolio językowe lub paszport językowy Europass.

3. Wspieranie nauczycieli i osób prowadzących szkolenia

- Nauczycieli języków nowożytnych można zachęcać do uczestnictwa w programach wymiany z krajami, w których mówi się językiem docelowym, w ramach ich kształcenia lub dalszego doskonalenia zawodowego. Każdy nauczyciel języka będący niedawnym absolwentem mógłby mieć możliwość uczenia się lub nauczania za granicą – najlepiej przez okres jednego semestru.
- Nauczyciele i osoby prowadzące szkolenia z zakresu innych przedmiotów niż języki nowożytne mogłyby zdobywać świadomość dotyczącą języków i wiedzę na temat dydaktyki języków obcych oraz uczyć się strategii wspierania osób uczących się.
- Do nauczania języków można włączyć asystentów językowych, wykorzystując możliwości oferowane przez programy wymiany między państwami członkowskimi.
- Nauczycielom można zaoferować możliwości doskonalenia zawodowego (poprzez sieci, wspólnoty praktyków, masowe internetowe kursy językowe, centra wiedzy, wspólne e-uczenie się, badania w działaniu oparte na współpracy itp.), aby byli oni na bieżąco z najnowszymi innowacjami pedagogicznymi i podnosili swoje umiejętności.

4. Partnerstwa i powiązania w szerszej pojętym środowisku szkolnym służące wspieraniu nauki języków

- Szkoły i instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego mogłyby współpracować z rodzicami w zakresie sposobów, w jakie mogą oni wspierać swoje dzieci w nauce języka, zwłaszcza gdy dzieci dorastają w kontakcie z więcej niż jednym językiem lub używają w domu innego języka niż język nauczania.
- Szkoły i instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego mogą nawiązywać partnerstwa z ośrodkami nauki języków obcych/laboratoriami językowymi, bibliotekami publicznymi, ośrodkami kulturalnymi lub innymi stowarzyszeniami kulturalnymi, uniwersytetami i ośrodkami badawczymi, by stworzyć bardziej angażujące środowiska edukacyjne, zwiększyć wykorzystanie języków oraz wprowadzić udoskonalenia i innowacje w praktykach nauczania.
- Szkoły, instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego i samorządy lokalne mogą łączyć zasoby, aby stworzyć centra językowe z szerszą ofertą języków, w celu utrzymania języków mniej powszechnych lub języków, które nie są nauczane w szkołach.
- Współpraca z pracodawcami w danym regionie lub poza nim może pomóc w lepszym rozumieniu znaczenia kompetencji w zakresie wielojęzyczności w życiu zawodowym i może przyczynić się do zapewnienia, aby takie zdobyte kompetencje skutecznie wspierały zdolność do zatrudnienia.

-
- Można zachęcać do transgranicznych partnerstw między instytucjami edukacyjnymi i szkoleniowymi w regionach przygranicznych. Mobilność uczniów, nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i personelu administracyjnego, a także doktorantów i naukowców można ułatwić poprzez oferowanie informacji i kursów w językach używanych w kraju sąsiadującym. Promowanie wielojęzyczności w ramach tych transgranicznych partnerstw może przygotować absolwentów do wejścia na rynek pracy po obu stronach granicy.
  - Należy promować współpracę między instytucjami kształcącymi nauczycieli.
-